

Quản lý giáo dục kỹ năng giao tiếp cho trẻ 4 - 5 tuổi thông qua tổ chức trò chơi học tập ở các trường mầm non thành phố Thái Nguyên, tỉnh Thái Nguyên

Nguyễn Đình Yên*, Nguyễn Thị Kim Ngân**

*TS, GV Đại học Thái Nguyên; ** Học viên CH Trường ĐHSP, ĐH Thái Nguyên

Received: 22/2/2024; Accepted: 2/3/2024; Published: 13/3/2024

Abstract: The article focuses on analyzing the theoretical basis for managing communication skills education for children aged 4-5 through organizing learning games in preschools. It also focuses on evaluating the current status and recommend measures to manage the communication skills education management for children aged 4-5 through organizing learning games in preschools in Thai Nguyen city, Thai Nguyen province.

Keyword: Management, education of communication skills for children, organization of learning games, Thai Nguyen

1. Đặt vấn đề

Trẻ mầm non (MN) cần phát triển toàn diện ở cả 5 lĩnh vực phát triển, vì vậy mà giáo dục (GD) kỹ năng giao tiếp (KNGT) là cần thiết. Trang bị KNGT giúp trẻ có kinh nghiệm trong cuộc sống, giúp trẻ tự tin, chủ động và biết cách xử lý các tình huống trong cuộc sống, khơi gợi khả năng tư duy sáng tạo của trẻ, đặt nền tảng cho trẻ trở thành người có trách nhiệm và có cuộc sống hài hòa trong tương lai. Như chúng ta đều biết, giao tiếp không phải là vấn đề mới mẻ, nó đã có từ thời kì sơ khai của lịch sử loài người. Trong cuộc sống và sinh hoạt con người thường xuyên phải giao tiếp với nhau để trao đổi thông tin và kinh nghiệm sống. Tuy nhiên, đó chỉ là giao tiếp thông thường, mà ở đó người ta chưa chú trọng đến tính nghệ thuật của nó. Xuất phát từ những điều này, bộ môn kỹ năng sống đã ra đời, nhằm giúp cho con người phát triển một cách toàn diện để thích nghi tốt hơn với cuộc sống hiện đại. Và một phần không thể thiếu trong bộ môn kỹ năng sống đó chính là KNGT ứng xử. KNGT được ví như một nghệ thuật, bởi giao tiếp không chỉ đơn thuần là nghe và nói mà còn gồm nhiều kỹ năng nhỏ khác: kỹ năng lắng nghe, cách sử dụng ngôn ngữ cơ thể, sử dụng ngôn từ âm điệu, khả năng truyền đạt truyền tải thông tin. Có thể nói việc trang bị KNGT cho trẻ là một phương pháp GD cần thiết giúp trẻ tự tin trong các hoạt động hàng ngày. Các KNGT được vận dụng tốt thông qua hoạt động vui chơi sẽ hưởng tích cực đến việc hình thành nhân cách cho trẻ MN và làm tiền đề cho các bé trong những hoạt động học tập ở lứa tuổi tiếp theo. Trẻ

4-5 tuổi là giai đoạn giao tiếp với nhận thức bên ngoài. Độ tuổi này trẻ rất tò mò, háo hức khám phá và nhạy cảm với từng cử chỉ hay thái độ của người lớn. Nhưng với độ tuổi này trẻ chưa hoàn toàn phát triển ngôn ngữ đầy đủ của mình nên việc diễn đạt suy nghĩ đôi khi là khó khăn. Hoạt động chủ đạo của trẻ chủ yếu là hoạt động vui chơi. Trẻ sẽ thoải mái hơn và dễ phát triển ngôn ngữ cũng như giao tiếp thông qua các hoạt động vui chơi, qua các trò chơi mà cô giáo tổ chức. Trong hệ thống các loại trò chơi thì trò chơi học tập (TCHT) là một trong số các loại trò chơi được sử dụng như một phương tiện để GD và phát triển KNGT cho trẻ. TCHT là loại trò chơi có luật do người lớn nghĩ ra cho trẻ chơi và dùng nó với mục đích GD và dạy học. Những năm gần đây, hoạt động GD KNGT cho trẻ thông qua tổ chức TCHT ở các trường MN TP Thái Nguyên, được tổ chức thường xuyên trong phạm vi khuôn viên lớp học và trong nhà trường. Ngay từ đầu năm học, các nhà trường đã chỉ đạo về chuyên môn đối với GV chủ nhiệm phụ trách các lớp trong quá trình dạy học cần phải áp dụng linh hoạt các TCHT trong việc hình thành KNGT cho trẻ. Tất cả những điều đó cần phải được xây dựng thành kế hoạch rõ ràng, cụ thể và có sự phê duyệt của bộ phận chuyên môn và Ban giám hiệu. Các chuỗi hoạt động phải được tổ chức linh hoạt, mở về không gian, thời gian, đa dạng về hình thức như câu lạc bộ, tổ chức trò chơi, diễn đàn, dã ngoại, các hội thi, hoạt động giao lưu, sân khấu hóa,... Song, đây là công việc không dễ thực hiện. Khi bắt tay vào thực tế triển khai, các trường gặp không ít khó khăn như: nhận

thức của một số cán bộ quản lý (CBQL), GV về tầm quan trọng của GD KNGT cho trẻ 4-5 tuổi thông qua tổ chức TCHT trong trường chưa thật sự sâu sắc nên ngại tổ chức; năng lực quản lý, chỉ đạo thực hiện của một số CBQL còn hạn chế; thời gian, không gian; yếu tố an toàn và kinh phí thực hiện cũng là những khó khăn không nhỏ.

Vì vậy sự cần thiết phải có những nghiên cứu về quản lý hiệu quả hơn nữa GD KNGT cho trẻ 4-5 tuổi thông qua tổ chức TCHT ở các trường MN tại TP Thái Nguyên tỉnh Thái Nguyên, đáp ứng được yêu cầu học tập thông qua các hoạt động trò chơi ngày càng phát triển của trẻ.

2. Nội dung nghiên cứu

2.1. Khách thể khảo sát và phương pháp điều tra

Để nghiên cứu thực trạng QLGD KNGT cho trẻ 4-5 tuổi thông qua tổ chức TCHT ở các trường MN tại TP Thái Nguyên tỉnh Thái Nguyên chúng tôi đã tiến hành khảo sát tại 08 trường: Trường MN Chùa Hang, trường MN Núi Voi, trường MN Đồng Bầm, trường MN Liên Cơ thành phố, trường MN Hoa Sen, trường MN Quang Vinh, trường MN Gia Sàng, trường MN Sunrise Kids TP Thái Nguyên, tỉnh Thái Nguyên. Số lượng CBQL, GV của 8 trường tham gia khảo sát là 57 người và một số trẻ lớp mẫu giáo 4-5 tuổi cùng một số phụ huynh; Chúng tôi đã sử dụng phương pháp (PP) phỏng vấn sâu, điều tra số liệu nghiên cứu thực tiễn; Sử dụng PP toán học, thống kê số liệu thu được để xử lý kết quả khảo sát, định lượng kết quả nghiên cứu và đưa ra các đánh giá khoa học.

2.2. Thực trạng QLGD KNGT cho trẻ 4-5 tuổi thông qua tổ chức TCHT ở các trường MN tại TP Thái Nguyên tỉnh Thái Nguyên

2.2.1. Thực trạng lập kế hoạch GD KNGT cho trẻ 4-5 tuổi thông qua tổ chức TCHT ở các trường MN tại TP Thái Nguyên

Nội dung “Có kế hoạch cho toàn trường, cho từng khối lớp” đạt 3,50 điểm, xếp thứ bậc 1, đạt mức rất hiệu quả. CBQL đều cho ý kiến đây là công tác thực hiện thường xuyên, đôn đốc cả GV và học sinh hằng năm, có kế hoạch triển khai phù hợp từng lớp, khối. Nội dung “Lựa chọn những nội dung GD KNGT phù hợp với từng độ tuổi của trẻ” đạt 3,38 điểm, xếp thứ bậc 2. Nội dung “Kế hoạch các lực lượng tham gia GD KNGT tại trường” đạt 3,33 điểm, xếp thứ bậc 3. “Nhà trường luôn xác định vai trò của các lực lượng tham gia GD KNGT tại trường, vai trò của CBQL trong quá trình triển khai hoạt động GD KNGT, các nội dung, hình thức GD KNGT được các

CBQL lên chương trình, lựa chọn, là người gần gũi với trẻ, hiểu tâm lý lứa tuổi nên nhà trường đã có kế hoạch bồi dưỡng năng lực về chương trình GD KNGT với các nội dung cập nhật, những GV được cử tham gia sẽ có trách nhiệm truyền tải lại cho các GV khác trong tổ chuyên môn, từ đó nâng cao chất lượng chương trình GD KNGT. Nội dung “Xác định thực trạng nhiệm vụ GD KNGT cho trẻ của nhà trường” đạt 3,25 điểm, xếp thứ bậc 4. Thực trạng nhiệm vụ GD KNGT cho trẻ của nhà trường được CBQL, các tổ chuyên môn, GV các lớp mẫu giáo 4 -5 tuổi, khối bàn bạc, thảo luận và thực hiện theo yêu cầu của chương trình GD. Nội dung “Dự kiến trước các chi phí vật chất phát sinh trong quá trình thực hiện kế hoạch đối với nhà trường” đạt 3,21 điểm, xếp thứ bậc 5. “Các kế hoạch về GD KNGT theo lớp, khối thực hiện theo chương trình tổng thể, với mạch nội dung mà nhà trường đã lựa chọn để phát động trong năm nhưng một số trường do địa bàn ở nơi có điều kiện khó khăn, khi thực hiện gặp khó khăn về tài chính, vật chất hỗ trợ nên có sự thay đổi trong xây dựng kế hoạch. Đó là hạn chế mà các trường cần quán triệt thống nhất lựa chọn để sao cho kế hoạch được lập theo đúng nội dung phương pháp, hình thức của Bộ,” ngành quy định. Nội dung “Xác định các nội dung nhiệm vụ cần thực hiện để làm tốt công tác GD KNGT cho trẻ” đạt 3,17 điểm, xếp thứ bậc 6. Nội dung “Thiết lập hệ thống chuẩn để kiểm tra đánh giá hoạt động, các quy định, quy chế cần thiết để đảm bảo kế hoạch” đạt 3,04 điểm, xếp thứ bậc 7.

Như vậy, lập kế hoạch GD KNGT cho trẻ 4-5 tuổi thông qua tổ chức TCHT ở trường MN đã thực hiện ngay từ đầu năm học; Nhà trường, CBQL, các tổ, nhóm chuyên môn đã phải trao đổi, thống nhất để lựa chọn các hoạt động GD KNGT cho trẻ 4-5 tuổi thông qua tổ chức TCHT trong một năm học do tổ chuyên môn thực hiện và báo cáo về Ban Giám hiệu nhà trường để xây dựng kế hoạch năm học. Tuy nhiên, khâu lập kế hoạch này còn mang nặng tính hình thức, năm sau theo năm trước mà chưa có sự đột phá trong thay đổi các chương trình, nội dung, tính mới cho hoạt động GD KNGT cho trẻ 4 -5 tuổi thông qua tổ chức trò” chơi học tập.

2.2.2. Thực trạng tổ chức hoạt động GD KNGT cho trẻ 4-5 tuổi thông qua tổ chức TCHT ở các trường MN tại TP Thái Nguyên

Kết quả đánh giá chung về công tác tổ chức thực hiện hoạt động GD KNGT cho trẻ 4-5 tuổi thông qua tổ chức TCHT ở các trường MN tại TP Thái Nguyên

có điểm thành phần các nội dung nằm trong khoảng 2,83 - 3,33 điểm. Tất cả các nội dung công việc trong kế hoạch GD KNGT cho trẻ 4-5 tuổi thông qua tổ chức TCHT của Hiệu trưởng và CBQL đều được tổ chức thực hiện nhưng thực hiện chỉ ở mức hiệu quả chưa hiệu quả cao, nhất là việc tổ chức, hướng dẫn đội ngũ GV chủ nhiệm thực hiện kế hoạch GD KNGT, giúp CBQL kiểm tra, đánh giá kết quả các hoạt động đã triển khai còn chưa được thực hiện hiệu quả. Vì vậy trong thời gian tới hiệu trưởng nhà trường cần có những biện pháp hữu hiệu, kế hoạch quản lý tổ chức thực hiện hoạt động GD KNGT cho trẻ 4-5 tuổi thông qua tổ chức TCHT chi tiết cụ thể hơn nữa nhằm nâng cao chất lượng GD toàn diện nói chung và hoạt động GD KNGT cho trẻ 4 -5 tuổi thông qua tổ chức TCHT nói riêng trong các” nhà trường.

2.2.3. Thực trạng chỉ đạo hoạt động GD KNGT cho trẻ 4-5 tuổi thông qua tổ chức TCHT ở các trường MN tại TP Thái Nguyên

Qua đánh giá kết quả của CBQL, GV về thực trạng chỉ đạo đạt mức hiệu quả, các Nội dung nằm trong khoảng điểm từ 2,88 - 3,42 điểm. Dựa vào kết quả khảo sát nêu trên cho thấy hầu hết các nội dung chỉ đạo còn chưa được quan tâm tiến hành thường xuyên vì vậy đây là một trong những nguyên nhân dẫn tới GV chưa đầu tư nhiều thời gian và công sức cho tổ chức hoạt động GD KNGT hiệu quả hoạt động GD KNGT chưa thực sự lớn tại nhà trường.

2.2.4. Thực trạng kiểm tra, đánh giá hoạt động GD KNGT cho trẻ 4-5 tuổi thông qua tổ chức TCHT ở các trường MN tại TP Thái Nguyên

Nội dung “Điều chỉnh hợp lý kế hoạch, nội dung, Phương pháp, hình thức... tổ chức GD KNGT cho trẻ 4-5 tuổi thông qua tổ chức TCHT cho chu kỳ sau” đạt 3,33 điểm, “xếp thứ bậc 1, các chương trình GD KNGT cho trẻ 4-5 tuổi thông qua tổ chức TCHT đều được điều chỉnh sau khi kết thúc triển khai, CBQL, tổ chuyên môn sẽ thảo luận, bàn bạc và thay đổi như hình thức tổ chức, địa điểm, nội dung, phương pháp triển khai để khắc phục hạn chế mà hoạt động GD KNGT cho trẻ 4-5 tuổi thông qua tổ chức TCHT diễn ra không phù hợp với trẻ hoặc cơ sở vật chất không đảm bảo,... Nội dung “Kiểm tra, đánh giá kết quả GD KNGT cho trẻ 4-5 tuổi thông qua tổ chức trò chơi cho trẻ 4-5 tuổi thông qua sự trưởng thành về nhận thức và năng lực chuyên môn, nghiệp vụ của GV và trẻ” đạt 3,21 điểm, xếp thứ bậc 2. Nội dung thực hiện “Rút ra bài học kinh nghiệm cho công

tác QLGD KNGT cho trẻ 4-5 tuổi thông qua tổ chức TCHT ở trường MN” đạt 3,13 điểm, xếp thứ bậc 3, việc này diễn ra khá thụ động, khi thực hiện nghiên cứu hồ sơ chúng tôi nhận thấy các trường thực hiện không đồng đều do minh chứng lưu hoạt động đánh giá còn chưa đầy đủ hàng năm. Nội dung “Kiểm tra, đánh giá việc thực hiện mục tiêu, kế hoạch, Chương trình GD KNGT cho trẻ 4-5 tuổi thông qua tổ chức TCHT ở trường MN đã xây dựng” đạt 3.00 điểm, xếp thứ bậc 4, “xây dựng lực lượng đánh giá có uy tín đối với từng hoạt động, việc đánh giá phải được thực hiện thường xuyên, liên tục trực tiếp hoặc gián tiếp để kịp thời phát hiện và điều chỉnh những lệch lạc, sai sót trong quá trình thực hiện kế hoạch từ đó đưa ra những uốn nắn, sửa chữa cần thiết trong GD KNGT cho trẻ 4-5 tuổi thông qua tổ chức trò chơi học tập.

3. Kết luận

Sau khi nghiên cứu lý luận và khảo sát thực tế về QLGD KNGT cho trẻ 4-5 tuổi thông qua tổ chức TCHT đề tài đã đề xuất, xây dựng hệ thống các biện pháp QLGD KNGT cho trẻ 4-5 tuổi thông qua tổ chức TCHT trên cơ sở các nguyên tắc đảm bảo tính mục tiêu GD nói chung, mục tiêu GD MN nói riêng; đảm bảo tính thực tiễn, tính khả thi và tính hệ thống. Đề tài đã đề xuất được 6 biện pháp quản lý.

Các biện pháp này có mối quan hệ chặt chẽ, thống nhất biện chứng qua khảo sát có tính cần thiết và khả thi cao. Đây là cơ hội thuận lợi rất quan trọng để trường MN quan tâm phát huy, áp dụng vào thực tiễn trong quản lý, chỉ đạo và tổ chức thực hiện hoạt động GD KNGT cho trẻ 4-5 tuổi thông qua tổ chức TCHT ở trường MN trên địa bàn TP Thái Nguyên, tỉnh Thái Nguyên.

Tài liệu tham khảo

1. Bộ Giáo dục và Đào tạo (2020), *Chương trình GD MN, Nxb GD Việt Nam*. Hà Nội
2. Nguyễn Thị Tinh (2014), *Giáo trình Lý luận chung về quản lý và quản lý GD*, Nxb Đại học Thái Nguyên.
3. Nguyễn Thị Thu Hà (2016), *GD kỹ năng giao tiếp cho trẻ mẫu giáo 4-5 tuổi theo tiếp cận hợp tác*, Luận án Tiến sĩ GD học, Viện KHGD Việt Nam.
4. Nguyễn Thị Mỹ Lộc, Đinh Thị Kim Thoa, Phan Thị Thảo Hương (2011), *GD giá trị sống và kỹ năng sống cho trẻ MN*, tài liệu dụng cho GV MN, Nxb Đại học Quốc gia Hà Nội.
5. Quốc hội (2019), *Luật GD sửa đổi, bổ sung*. Hà Nội